

Ako je umetnik sebi veran, na njegovoj je strani istina: Otvorena retrospektivna izložba Milana Konjovića

- Tatjana Nježić
- 17.03.2020. 17:40

Ceo moj život je jedna velika avantura. (...) Moja će se avantura, čak, mojim slikama nastaviti posle mene. To je moja nada. To je ono što vas drži, što vas tera sve dalje i dalje, što vam daje snage, da ne kažem mladosti, reči su proslavljenog slikara Milana Konjovića (1898-1993). A retrospektivna izložba ovog velikana, koja obuhvata pedesetak dela - od kojih su tridesetak ulja na platnu, dvadesetak pastela - od juče je postavljena u Velikoj galeriji Doma Vojske Srbije.

Podne, šesnaestog marta 2020. Sjaj pretežno zubatog sunca primerenog datumu obeležava trenutak. Prvi dan

vanrednog stanja. Trećeg u životu.

Hoćeš - nećeš, asocijacije su neminovne.

Detalji sa izložbe

Vizija

Ono u vreme Nato bombardovanja je bilo puno bliskosti među ljudima, neke posebne čovekoljubivosti, imalo snagu kakvu daje samo nada i vere... Lično, sa sve detetom od nepune dve godine; ni trunke straha, nijedan odlazak u sklonište čak ni iz radoznalosti, živelo se punom snagom.

Ovo pritiska posebna vrsta teskobe. Ne zbog straha od bolesti i ovozemaljskog kraja, naprotiv, pa od nečega se skončati mora i u tom smislu samo postoji želja da to bude, što govorio Milorad Pavić, „za života“, pa kad god. Doduše, mogućnost da se nekome prenese opaka bolest jeste projektil u mali mozak. Pomenuta teskoba je pre svega snažan osećaj teško dokučive opšte manipulacije (za čiju korist to ćemo tek videti), nedvosmislenog inputa da su tzv. obični ljudi jedan drugom pretnja više nego ikad, totalne kontrole odozgo koja dobija pun legitimitet zapovesti da se ima ugušiti život da bi se preživelo...

No, sve se raspršilo već pri prvim koracima kroz galeriju. Pogled na „Pinije u Kasisu“, ulje na platnu iz 1925, nosi lepotu svetlosti i iz sivkastog neba, rečitu snagu zelenih krošnji. Raskošna životvornost vreba iz „Kuće u Cavtatu“ (1936), čudesna veselost iz „Nature morte 53 I“ (1953), lepota dubine tmurnog trenutka iz dela „Stari Novi Sad“ (1948)...

33
33
33

Izložba
Na zidovima između dela nekolicina citata.

Godine 1958. („Dnevnik“) rekao je :“Slikarstvo je čudo i uvek zagonetka. Da nije tako, davno bih prestao da slikam. Beskrajno i neuhvatljivo kao ravnica. Misliš tamo je negde kraj, a horizont se uvek pomera...”

Među radovima je i čudesna „La Belleza“ (1928), zanosne putenosti i oborenog pogleda, impresivno „Žito, pomračenje sunca“ (1973), „Autoportret“ (1979) i „Beli anđeo“ (1986), pred kojima zastaje dah...

U knjizi „Razgovor s Milanom Konjovićem“ Ljubisava Andrića pribeleženo je i: “Ceo moj život je jedna velika avantura. Zašto ja, vidite, imam mornarsku majicu? Ona za mene znači avanturu. Kad se nađete na moru, na pučini, to je već avantura. A kad sam se ja navezao na moje more, na slikarstvo, počela je ta moja avantura. U njoj se uvek dešava nešto novo, nepredvidljivo. Putovanje se nikad ne završava. Moja će se avantura, čak, mojim slikama nastaviti i posle mene. U to čvrsto verujem. To je moja nada. To je ono što vas drži, što vas tera sve dalje i dalje prema pučini, što vam daje snage, da ne kažem mladosti”.

Na salašu

U jednom delu galerije zanosni pasteli... Očaravajući „Suncokreti“ (1943), zraci poetske žudnje u prizoru „Bebica“ (akt, 1944), podanost i snaga trenutka „Na terasi“ (1943)...

U gorepomenutoj knjizi kazao je i: “Pastel je bio psihološka posledica razloga za povlačenje usled nerazumevanja kritike. Otišao sam na salaš. Pastel me je prisiljavao na disciplinu postupka, a uz to i oslobađao jer se njime radi sporije, što dopušta veću kontemplaciju. Skupljao sam nove elemente, obrađivao nove motive, ali nisam nikada pravio kompromise sa svojim umetničkim shvatanjima. A umetnik, ako je sebi veran, na njegovoj je strani istina jer iza njegovog dela stoji ceo čovek. Zato sam i mogao da sačekam da me razumeju”.

Pri kraju izložbe dva snažna portreta u pastelu, tačnije autoportret i Titov portret, a između :“I dok se u meni sve upinjalo da dokažem to oni koji pišu o meni ne razumeju ili neće da shvate pravo je umetnosti i umetnika da stvara dela, dajući svoju interpretaciju stvarnosti. Njihove reči su me bolno

pogađale. Bile su to prve negativne kritike. One su me negirale, potišten, patio sam zbog velike nepravde. Sve je delovalo depresivno i ja sam se sve više povlačio u sebe, osećajući se jako usamljen. Svaka moja kriza, a bilo ih je mnogo, uvek je značila teške depresije, nervne napetosti od kojih sam se jedino radom oslobađao.“

Muzika za oko

„Slikam svoju viziju. Nije mi važno da li je predmet objektiviziran. Ne tražim dokumentaciju prirode, ne objekte, već samo slikarsku viziju. Meni je irelevantno da li je to mrtva priroda, jabuka, pejzaž... Mislim po nagonu jedne poetske žudnje za realizacijom... U prvom redu mora slikara da zanima najvažnije slikarsko sredstvo – boja. Sve valja izraziti tim elementom. Ja to nazivam kolorističkom, muzikom koja je za oko isto što je zvuk za uho. Oslanjam se na svoj najdublji instinkt.“

Datumi, godine

U pratećem flajeru su i osnovni biografski podaci.

Rođen je kao drugi sin Davida Konjovića, advokata, kraljevskog javnog beležnika, i Vere, rođene Vukićević. Konjovići su Somborci od davnina, a u te krajeve su došli u vreme Velike seobe Srba 1690.

Milan Konjović je već 1914, kao gimnazijalac, izložio u Somboru pedesetak svojih radova. Akademiju likovnih umetnosti upisao je 1919. u Pragu u klasi Vlaha Buklovca. Nakon dva semestra, studije je nastavio samostalno, u Beč je otišao 1921-1922, da bi 1923 usledila studijska putovanja u Minhen, Berlin i Drezden. U Pariz je stigao maja 1924. sa Emom Maštovskom, svojom kasnijom suprugom koju je upoznao u Pragu, i ostao do 1932, do konačnog povratka u Sombor. U Parizu je postigao zapažen uspeh sa nekoliko samostalnih izložbi, kao i učešćem na izložbama Pariskih salona. Tu je nastala Konjovićeva „plava faza“ (1929–1933). Po povratku u Sombor posvetio se slikanju rodnog kraja; pejzaža, ljudi, ambijenta... Leti je slikao u Dalmaciji (Mlini, Cavtat, Dubrovnik...), a razdoblje od 1934. do 1939. obuhvata umetnikovu „crvenu fazu“. Za vreme Drugog svetskog rata 1941. nalazio se u zarobljeništvu u logoru „Osnabrik“, gde je radio temperu i crtež. Posle povratka u Sombor 1943, 1944. i 1949. nastaju njegovi pasteli, kao i ulja

stišanog kolorita koji čine umetnikovu „sivu fazu“ (1940-1952). Godina 1953, beleže poznavao, bila je preokret u Konjevićevom slikarstvu, „asocijativna faza“ obuhvatila je 1960-1984, da bi 1985. počeo sa varijacijama na temu vizantijske umetnosti te je do 1990. nastalo tridesetak dela „vizantijske faze“... Konjevićev opus obuhvata oko 6.000 radova, ulja, pastela, akvarela, crteža, tempera, pozorišnih scenografija, vitraža, mozaika... Imao je više od 300 samostalnih i učestvovao na preko 700 grupnih izložbi. Dopisni član Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti postaje 1986, a redovni član SANU 1992, dobitnik je brojnih nagrada i priznanja.

Izložba se realizuje u saradnji sa Galerijom „Milan Konjović“ iz Sombora, a otvorena je do 7. aprila.